

Verksamhetsberättelse år 2011 för Jolosällskapet

STYRELSEN

Styrelsen har bestått av ordförande Anders Sandström, sekreterare Kajsa Olsson, vice sekreterare Kerstin Matz, skattmästare Mats Edholm. Övriga ledamöter har varit Johan Erséus, Lennart Fahlback, Gunnar Hedin, Gunvor Hildén, Bengt Lagerkvist, Olle Sandström och Kristian Wedel. Styrelsen har hållit fyra protokollförda sammanträden under året: 18 januari, 26 mars, 27 september och 30 november.

JOLOPRISET 2011

Jury för Jolopriset har bestått av ledamöterna Kerstin Matz, Stephen Farran-Lee, Caj Lundgren (signaturen Kajenn), Johan Erséus, och Kajsa Olsson. I november 2010 enades juryn om att 2011 års Jolopris skulle tilldelas Ingemar Unge.

ÅRSavgifTEN

Årsavgiften för 2011 uppgick till 150 kronor.

JOLOPRISET 2011 till INGEMAR UNGE

Vid årsmötet den 26 mars delades Jolopriset ut till journalisten Ingemar Unge. Juryns motivering: ” *Från Ingemar Unge flödar humor, nyfikenhet och vitterhet i kåserier, språkspalter, recensioner, intervjuer och reportage. Däremellan har han i boken "Paradiset under Globen" tagit med läsarna till sin uppväxtmiljö i Skärmarbrink. I Dagens Nyheter förr och numera i tidningen Vi står Ingemar Unge för de ljusa inslag som lockar fram leenden, medan pengavärlden har lätt att hålla sig för skratt åt hans sarkastiska kåserier i Aktiespararen. En särskild bråk-del av priset bör tillfalla det vedervärdiga Vittnet, anser juryn* ”.

Sponsor för 2011 års Jolopris är förlaget Wahlström & Widstrand.

En glad pristagare tog emot blommor samt prischeck, och höll ett bubblande roligt tal som började med orden ”min gärning? En gärningsman är ju en brottsling”. Unge presenterade också en nytolkning av Skotten i Sarajevo (han i rutiga kläder). Ingemar Unge började som vaktmästare på DN, fortsatte som praktikant och träffade journalister som sett och gjort historia. Till exempel Gustafsson med muntascherna, Hadar Hessel som hade arbetat så länge att han inte bara var den siste utan också den förste flanören, Thorvald Gahlin, och Jolo.

-I dag görs all journalistik vid datorn. Det är så få som flaxar omkring. Det gjorde Jolo. Det ger enorm utdelning, avslutade Ingemar Unge.

VERKSAMHET

JOLO SOM TV-REPORTER 18 januari

Året startade med en allmänt uppskattad programpunkt:

Jolo som tv-reporter.

Christoffer Barnekow hade varit på SVT:s arkiv och grävt fram ett par fynd från 1960-talet.

”Då var det 1939” inledde. Det är Jolo som historiker med utbrottet av andra världskriget. Han har fyrtio minuter på sig att förklara ett som bekant inte alldeles enkelt skeende. Och visst går det undan värre och visst blir det emellanåt väl komprimerat och visst styrs Jolo av arkivbildernas begränsningar.

Ändå rör han sig fritt fram och tillbaka mellan det stora skeendet och den private rekryten Olsson och till exempel de eviga världsrekord-galorna här hemma med Gunder och Arne. Redan i öppningsbilderna med engelska bombare som råkar släppa sin last över Esbjergs hamn vill Jolo slå fast att det som kom att hända de här åren var en enda fruktansvärd rad av misstag som inte gick att stoppa när det väl hade rullat igång.

”Lösnummer” från 1962 visade sig vara ett charmerande tv-kåseri där Jolo följer lite olika infall. Ett som det verkar planlöst kringströvande som startar i Stockholm och följer en mycket ung Selma Lagerlöfs promenader genom staden, impressioner som faktiskt lägger sig rätt nära Jolos egna. Sedan blir det lite Lenngrens och Bellmans Stockholm varpå Jolo plötsligt sticker ut i världen och porträtterar någon revolutionär under första världskriget. Så återvänder han till Stockholm och friluftsteatern vid Tanto som består en lika varm som melankolisk hyllning.

I allt ett tv-program med lusten som drivkraft och som en nutida tv-redaktion självklart aldrig skulle ha tillstyrkt eller vågat sända ut.

Å propos lusten.

Jag höll på att glömma den berömda och ofta citerade scenen där Jolo med hyggligt spelad naturlighet går fram till bokhyllan i Lidingövillan och berättar att han just insett att livet är för kort för all läsning som han vill hinna med.

Jolo måste börja välja och välja bort.

Kanske blir det onyttiga men lika viktiga lustläsandet som får stryka på foten, fruktar han. Denna scen finns i ”Lösnummer”.

Och själva tv-programmet är alldeles klart ett resultat av just denna frånvaro av nytta. Vi njöt.//Christoffer

I JOLOS TRÄDGÅRD 17 maj

Till ackompanjemang av våldsamt åskväder berättade Mats Gellerfelt om Jolo - vandrare genom stad och värld, ”den främste av svenska litterära flanörer”.

Mats Gellerfelt: ”Jag är ganska rosslig i halsen. Man bygger vindslägenheter i mitt hus, allt är inbäddat i plast med byggdamm.

Omvandlingen av Vasastan, jag undrar vad Jolo skulle ha sagt om den. Jag har en näsduk i kavajen som man inte ska snyta sig i. Det är nämligen Jolos egen näsduk. En gång skrev jag en artikel om Hardy Amies, den engelska drottningens skräddare, som hade sagt att utan näsduk är man naken. Det föranledde Margareta Sjögren att skicka mig en av Jolos näsdukar med hälsningen att ”du ska inte behöva gå naken längre”.

Jolo var otidsenlig - det är menat som en komplimang! Han var som en edvardiansk gentleman, men han levde inte i det förflutna. Vi har haft två stora flanörer, Jolo och Hjalmar Söderberg, men Söderberg kom aldrig längre än till Köpenhamn. Jolo är själva inbegreppet av flanören, men samtidigt skaffade han radhus utanför Stockholm – ovanligt för en flanör!

Jolo kom till London efter kriget, det var sotigt, fattigt och eländigt. Men han såg det storslagna i till exempel dessa järnvägsstationer, de var som katedraler i hans ögon! Han hade därtill en stor medkänsla med de osynliga och oansenliga människorna, men utan socialrealistiskt snyft eller opportunistiskt nit. Jolo kunde närma sig ett allvarligt ämne med viss underfundig humor, och kunde göra något magiskt av det sotsmutsiga. Därför älskade han Dublin och London.

Jolo hade förvisso en helt annan historiesyn än de nymarxister som uppstod vid den här tiden. Det typiska för Jolo var synen på personligheternas och slumpens betydelse för historiens gång; ”hade inte den mannen stått två meter till vänster så hade utgången blivit en annan”. Det finns undantagsvis händelser där enskilda personer inte framhålls, t.ex. att den Maltesiska befolkningen kollektivt fick Georgskorset efter kriget för sitt motstånd mot tyskarna. Men att vi är särpräglade som individer var Jolos ledstjärna. I dag talar man om kontrafaktisk historieskrivning; ”vad hade hänt om Konstakademien i Linz hade antagit Hitler?” – detta kunde Jolo excellera i! Jolo kunde konsten att rulla upp en god historia. I München efter kriget, ser en man som gör ett inköp. Jolo går fram till handlaren och frågar: - Var inte det där Hitlers pianist? Jovisst. Det blir stort när man då får veta att pianisten kanske var Hitlers enda verkliga vän. Sant eller ej – historien blir inte sämre om den vore osann!

Jolo älskade Winston Churchill, ta bara historien om flygturen från Kairo till Alexandria under kriget med ett militärflygplan. Den flygsjuke fältmarskalken Alexander låg på en bänk och spydde medan Churchill gick fram till piloterna och hällde i sig sina drinkar. ”My dear Winnie”, sa drottningen till Churchill – det var han som hade de finaste anorna. När jag skrev att Jolo sågs över axeln av vissa på DN fick jag några hatbrev. Någon påstod att man inte fick låna hans böcker, andra påstod att Jolo var en glassare, han fick göra vad han ville. Om det nu verkligen var på det sättet var det väl helt i sin ordning. Hans kritiker är bortglömda och lär aldrig bli publicerade.

Min mamma arbetade på ett sjukhus. När hon en gång såg Jolo där, talade hon om för honom att hon ”har en son som läser allt vad ni skriver”. – Vad

kan en så ung man ha för utbyte av en stofil som jag?, svarade Jolo. Ja, man skulle verkligen kunna tala om Jolo som en ”obortglömd” författare, om uttrycket tillåts.

Man efterlyser ibland ”goda skribenter med en personlig stil”. Om någon passar in på den efterlysningen så är det Jolo. Och han var europé innan det blev modernt att vara europé.”//Gunnar Hedin

SÄLLSKAPETS RESA TILL SKÅNE 20-22 MAJ 2011

Lennart och Gudrun Fahlback planerade, rekognoserade och reseledde på ett utomordentligt sätt Skåneresan i Jolos fotspar. Fredagen den 20 maj anlände resedeltagarna till Helsingborg och samlades till lunch på anrika Hotell Mollberg vid Stortorget, där rum också var bokade. Dagens tur gick till Jolos sommarhus Tockarp, där vi togs emot av nuvarande ägaren. På vägen dit berättade Vibeke Olsson om familjens vistelse under några somrar på gården. Resan gick därefter vidare till några av Jolo beskrivna trakter och orter på Bjärehalvön, där framför allt torget i Ängelholm väckte intresse. Kvällen disponerades fritt av medlemmarna. En grupp valde att i sann Jolo-anda gå på Olympia och se en fotbollsmatch mellan Jolos favoritlag Helsingborgs IF, som spelade mot Kalmar FF. Helsingborgs IF tog hem segern med 1-0!

Lördagen den 21 maj reste Sällskapet med Piratenmuseet i Vollsjö som första mål. Under resan underhöll PO Swartz med att läsa ur Diktarnas Helsingborg. Johan Erséus läste en artikel om Jolo, Möten med Jolo. Väl framme möttes Sällskapet av Piratensällskapets ordförande Mikael Persson, som hälsade välkommen och guidade i museet. I närheten av museet kunde man även besöka Pumphuset, Bombi Bitt och jag, spelades in 1936 i regi av Gösta Rodin. Som förlaga hade man Fritiof Nilsson Piratens debutroman. Romanen filmades på nytt som TV-serie 1968 och då i regi av Sällskapets styrelseledamot Bengt Lagerkvist.

Efter detta blev det lunch på Sjöbo Gästgivaregård. En fortsatt rundtur ledde slutligen Sällskapet till Turning Torso med en promenad i området nere i Västra hamnen.

På kvällen gick hela sällskapet ombord på MS Aurora och serverades en båtmeny och fick lära sig vad uttrycket ”dubbeltura och även trippeltura” innebär!

Söndagen den 22 maj reste en del av Sällskapet till Louisiana medan några besökte Sofiero Slott med dess färgsprakande blomsterprakt.

MORSGRISEN, JOLO OCH JAG 27 september

Den 27 september skulle Sällskapet träffas, men hinder kom emellan. Det utlovade mötet skulle därför ställas in. Eftersom jag avskyr när program med medlemmarna inte blir av anmälde jag mig till frivillig tjänstgöring, om ingen annan jävel ville eller kunde. Någon ur TV serien *Någonstans i*

Sverige kunde kanske berätta sina minnen av den och Jolo tillsammans med mig, om hur det var den gången, om Jolo m m? Jag tänkte på Hans Klinga, som hade gestaltat Stabsfurirens bitterljuva kärlekssaga med farmaceuten och Ulla Billquist i bakgrunden och Hans hade gärna velat, men kunde inte - skulle spela i den Girige på Dramaten. Per Waldvik då, den oförglömliga Morsgrisen, charmfullare än de flesta. Jo han ville och tanken att vi tillsammans skulle göra något var honom inte alls främmande, tvärtom. Alltså kom vi dit och skulle utan några som helst förberedelser ösa ut minnets skattkista - men det bekymrade oss föga.

Alltså berättade Per Waldvik, detta grånade charmtroll, hur det gick till när han fick rollen, det som jag glömt eller förträngt. Han berättade att det var en ren slump. Någon på Stadsteatern, vem minns jag inte, var tillfrågad men kunde inte. Denne någon berättade för Per Waldvik att jag sökte en ung man med oskuldsfullt utseende - och så står Per W. i mitt rum på TV med de rödaste kinder jag någonsin skådat. Ändå sa jag (obeslutsam som Erik XIV) att jag skulle tänka på saken och ringa honom. Enligt vad Per nu berättade gick han med tunga steg sorgset därifrån, men i korridoren i TV huset hejdas han av mig (Erik XIV) som ropar: Kom tillbaka, du får rollen!

Så gick det till när han blev Morsgrisen med de äppelröda kinderna, han som får långa brev av sin mycket omtänksamma mamma (Meta Velander) och blir tråkad av kamraterna, men försvarad av Loffe Carlsson. Mamma skickar också en tårta som naturligtvis blivit till mos under transporten, men som alla på luckan får dela på. Det är Morsgrisen som orsakar korpral Huggs död genom att inte få iväg den handgranat han håller i sin darrande hand. Det är också han, Per Waldvik - Morsgrisen som Jolo tar avsides och talar kloka ord till. Ord som jag svartsjukt försöker höra.

Allt det här är ju så längesen! Men för ett år sen ringer Per W. till mig och föreslår att vi ska träffas igen hemma hos honom och äta ärtsoppa med punsch. Jag ska på min dotters födelsedagskalas och kan därför inte - men jag, hjärtlös, kommer ändå! Per Ragnar, stabsfuriren och överklassaren, Hasse Klinga, Olle Björling (bonden som tog hand om hästarna och såg till att de inte frös), jag själv och några till samlas hemma i Pers fina hus i Skogås. Sen blir det nostalgi så det knakar om det, precis som Jolo själv hade velat ha det. Roligt, sentimentalt och bitterljuvt! Det är ju inte alla som begriper det sentimentala men vi gjorde det. Tack Per!

Bengt Lagerkvist

PER WALDVIK: Ja, här skulle jag nog gärna vilja lägga in några ord. Min pappa som hette Waldemar, tandläkare och en mycket prosaisk man och en bokmal. En stor beundrare av Jolo och som slukade alla hans böcker. Han blev lycklig som en liten pojke när han fick höra att jag skulle ha förmånen att få gestalta Jolos texter genom Morsgrisen. Jag själv blev naturligtvis överlycklig. Jo, Jolo tog mig avsides, det stämmer. Men jag minns särskilt vid ett tillfälle när vi badade bastu på Stadshotellet i Haparanda, där vi

bodde under flera månader under inspelningen denna kalla vinter. Jolo och jag satt ensamma en stund på träbänkarna så sa han så här: ”Du skall veta, Per, att din roll som Morsgrisen är mycket central för mig. Den killen fanns i min trupp, när jag själv blev inkallad under beredskapstiden. Han hade det inte så lätt. Men jag kände så starkt för den grabben! Jag tycker att du gör det här rollen på ett alldeles strålande sätt. Du försvarar killen och ställer inte ut honom. Det är bra!”

Jag blev naturligtvis oerhört smickrad och glad över hans ord. Jag var ju trots allt den yngste och mest oerfarne skådespelaren av oss alla.

För mig var Jolo en mycket speciell människa. Han var sensibel, varm och inkännande person med stor integritet. Han klädde sig elegant, doftade gott och var en riktig gentleman i ordets bästa bemärkelse. Sen tycker jag att han som författare lyckades fånga de olika karaktärerna i Någonstans i Sverige på ett absolut mästerligt sätt.

Jag vill också gärna framhålla att Bengt Lagerkvist som regissör betydde så oerhört mycket för oss alla. Som regissör hade han en tydlig bild av hur han önskade att helheten skulle vara. Han hade också en så speciell förmåga att ge personinstruktion som jag faktiskt aldrig träffat på senare under min artistbana. Liksom konstnären först lätt skissar med sin pensel för att sedan få bilden att skimra i regnbågens alla färger lyckades Bengt med detta konststycke. Han tittade på oss skådespelare med sin varma och lite pliriga blick, sa några ord och vips förstod vi hur vi skulle gestalta våra rollers inre liv och nerv. Det där som vår kära publik älskar att få betrakta och komma nära!

Med Jolos skarpa iakttagelseförmåga som författare och Bengts fingertoppskänslighet som regissör kom beredskapsserien Någonstans i Sverige att bli sin tids största publiksuccé.

Jag tror faktiskt att jag här törs göra mig till språkrör för alla de medverkande skådespelarna.

Vi var bra stolta! Tack Bengt!

RESA TILL ISTANBUL

Jolosällskapetets resa till Istanbul 6-10 oktober 2011

I Istanbul väntade vår turkiske svensktalande guide Serhat Paktas från Resebyrån Pakero Travel. Vi passerade längs den gamla stadsmuren nere vid Marmarasjöns stränder på väg upp till Gamla staden – Sultanahmet och fick en första titt på Blå moskén, Sofiamoskén och Hippodromen. Därefter åkte vi över Galatabron, som går över Gyllene Hornet upp till Taksimtorget, där vårt hotell låg i ett kvarter alldeles intill. Vi tog in på Hotel Grand Öztanik 4 och installerade oss och åkte till kvällens restaurang – YAKUP 2, med lokala menyer.

Fredagen den 7 oktober

Väckning redan kl 06 och åkte till Sultanahmet-platsen, där vi började vid Hippodromen och den Tyska fontänen. Vi vandrade vidare fram mot

Theodosius Obelisk, den Egyptiska Obelisken och Ormpelaren. Vi fortsatte till Spiralkolonnen för att därefter besöka Blå Moskén med sitt Iznikkakel. Vi förflyttade oss till Basilikacisternen och avslutade med ett besök i Hagia Sofia. Efter lunch begav vi oss till Svenska generalkonsulatet och Svenska Forskningsinstitutet. Uppskattat var sedan en båtresa på Bosporen. Kvällens middag avåts i fiskebyn Kumkapi på fiskrestaurangen Kalamar Kumkapi med musik- och sångunderhållning.

Lördagen den 8 oktober

Dagen började hos en matthandlare med visning av turkiska, handknutna mattor. Efter detta besökte vi Grand Bazaar och Kryddbazaren. Lunch intogs på Orient Expressens järnvägsrestaurang. Därefter följde ett besök ute på Seraljudden, där Topkapipalatset med sultanernas harem och skattkammare.

Middagen avåts på Arcadia Hotel Roof med utsikt mot Blå Moskén och Hagia Sophia.

Söndagen den 9 oktober

Vårt första mål var Chora Muséet med sina fresker och mosaikbilder. Vi fortsatte till Vlacharnekyrkan med Den Svarta Madonnan. På programmet stod sedan Rustem Pasamoskéen. Efter detta åkte vi båt över till Kadikoy på den asiatiska sidan. Vi åt lunch och besökte grändernas fisk- och grönsaksmarknader. Efter detta följde ett besök i Beylerbeyipalatset. På kvällen åts middag på Orient House. Här bjöds vi på en folkloristisk afton med såväl dervischernas virvlande dans, som en magdansshow.

Måndag den 10 oktober

Väl ute på flygplatsen tog Serhat ett personligt avsked av oss alla.

NY HEMSIDA FÖR JOLOSÄLLSKAPET

Hösten 2011 lanserades Jolosällskapets nya hemsida. Arbetet har utförts av Kerstin Nylander som också ser till att hålla hemsidan uppdaterad, överskådlig, innehållsrik och försedd med fina bilder. Se själva resultatet på www.jolosallskapet.se

BÄNK VID KVARNEN

Från Kvarnen på Lidingö tog journalisten Jan Olof Olsson – Jolo – under åren 1955–1974 tåget mot DN och vidare ut i världen. Jolosällskapet sponsrar en minnesplatta på en bänk vid Kvarnen.

MEDLEMMAR

Inför årsmötet 2012 består sällskapet av 216 medlemmar.

Stockholm i februari 2012

Anders Sandström

Kajsa Olsson

Mats Edholm

Kerstin Matz

Lennart Fahlback

Johan Erséus

Gunnar Hedin

Gunvor Hildén

Bengt Lagerkvist

Olle Sandström

Kristian Wedel

Revisionsberättelse för Jolosällskapet
Verksamhetsåret 2011

Vi - av årsmötet utsedda revisorer – har granskat årsredovisningen och räkenskaperna samt styrelsens förvaltning av dem för år 2011. Granskningen har utförts enligt god revisionsred och efter denna tillstyrker vi:

- att resultaträkning och balansräkning fastställs samt
- att styrelsens ledamöter beviljas ansvarsfrihet för år 2011

Stockholm i februari 2012

Claës Forsberg

Olof Söderlind

